

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 5Co/63/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6123374840
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 05. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zuzana Stolárová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2025:6123374840.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Stolárovej a členiek JUDr. Slávky Zborovjanovej a JUDr. Danice Hovančákovej v spore žalobcov v 1. rade: A. B., nar. X.X.XXXX, bytom C., A. X, v 2. rade: D. E., nar. XX.X.XXXX, bytom C., F. X, v 3. rade: D. G., nar. XX.X.XXXX, bytom C., H. X a v 4. rade: I. J., nar. XX.X.XXXX, bytom C., K. XX, všetci zast.: JUDr. JCLic. Tomáš Majerčák, PhD., s.r.o., IČO: 52 858 774, so sídlom Košice, Južná trieda 28, proti žalovanému: Mesto Košice, IČO: 00 691 135, Košice, Trieda SNP 48A, o zaplatenie 6.343,02 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Mestského súdu Košice zo dňa 13. marca 2024 č.k. 67C/15/2023-215

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

Stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

1. Mestský súd Košice (ďalej aj súd prvej inštancie alebo aj súd) napadnutým rozsudkom žalobu zamietol a vyslovil, že žalovaný má voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v plnej výške, o ktorej rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením do 60 dní od právoplatnosti rozsudku.

2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobcovia domáhali voči žalovanému peňažného plnenia na tom skutkovom základe, že sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností nachádzajúcich sa v k. ú. C. L. K. vo vzťahu k parcelám špecifikovaným v bode II. napadnutého rozsudku, keď žalovaný ako vlastník stavieb Športové ihrisko s tribúnou C. L. K. predmetné pozemky žalobcov užíva tým, že má na nich postavené futbalové ihrisko a tiež kolkáreň, na základe čoho žalobcovia od žalovaného požadujú odplatu za obdobie od 31.8.2021 do 30.6.2023.

3. Vec právne posúdil podľa čl. 20 ods. 4 ústavy, § 123, § 124, § 128 ods. 1 a 2, § 151n ods. 1, § 151o ods. 1, § 151p ods. 1 OZ, § 1 ods. 1 a 2, § 2 ods. 1 až 3, § 3 ods. 1, 3, 4, § 4 ods. 1 a 2, čl. V zákona č. 66/2009 Z.z., § 11 ods. 1 a 4 Listiny základných práv a slobôd, keď skutkovo zhodnotil, že v danom prípade nebolo medzi stranami sporné, že žalobcovia sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností zapísaných na vyššie uvedených listoch vlastníctva a žalovaný je vlastníkom stavieb „Športové ihrisko s tribúnou C. L. K.“ postavených na parcele registra "C" parcelné číslo 1117/1, ktorá nie je zapísaná na LV a „Kolkáreň - M. ulica C. L. K.“ súp. číslo XXXX, postavenej na parcele registra "C", parcelné číslo 1118/2, stavba je zapísaná na LV č. XXXX. Žalovaný užíva parcely žalobcov tým, že na nich bez súhlasu žalobcov ako podielových spoluvlastníkov a bez právneho dôvodu postavil stavbu - futbalové ihrisko a kolkáreň.

4. Súd sa stotožnil s argumentáciou žalovaného, že v prípade sporných pozemkov ide o nehnuteľnosti, na ktorých sa nachádza futbalové ihrisko s tribúnou a kolkáreň, preto je potrebné na právne vzťahy z toho vyplývajúce aplikovať ustanovenia zákona č. 66/2009 Z.z., keďže v takomto prípade by nepochybne

platilo, že k pozemkom, ktoré sú v podielovom spoluvlastníctve žalobcov, vzniklo zo zákona č. 66/2009 Z.z. vecné bremeno v prospech žalovaného, ktoré mu zakladá právny titul k ich užívaniu. Predmetom konania teda bolo, či žalobcom patrí náhrada za žalovaným užívané nehnuteľnosti, a ak áno, aká je výška tejto náhrady a či táto náhrada má byť jednorazová alebo opakovaná.

5. Zákonom č. 66/2009 Z.z. došlo k zákonnému zriadeniu vecného bremena, ktorý ale otázku náhrady za nútené obmedzenie vlastníckych práv vlastníkov pozemkov pod stavbami priamo nerieši, v ust. § 4 však odkazuje na úpravu v ust. § 151n až § 151p OZ, z ktorých je potrebné pri riešení otázky náhrady za obmedzenie vlastníckych práv vychádzať. Odkazujúc na aktuálnu rozhodovaciu prax NS SR (sp. zn. 2Cdo/194/2018, sp. zn. 8Cdo/17/2019, uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 539/2020) učinil záver, že aj obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 4 ods. 1 tohto osobitného zákona patrí k tzv. legálnym (zákonným) vecným bremenám, čiže k verejnoprávnym obmedzeniam vlastníckeho práva a jeho verejnoprávny charakter a jeho povaha nasvedčujú tomu, že sa významne približuje k obmedzeniu vlastníckeho práva zakotveného v zákone č. 182/1993 Z.z., a teda priznávanie primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zák. č. 182/1993 je použiteľné aj na priznávanie primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zák. č. 66/2009 Z.z. Tak ako zákon č. 182/1993 Z.z., ani zákon č. 66/2009 Z.z. expressis verbis neuvádza, že vecné bremeno vzniká za náhradu. Ústavný súd však vo svojom rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 474/2013 konštatoval, že aj keď zákon č. 182/1993 Z.z. neuvádza, že vecné bremeno vzniknuté podľa § 23 ods. 5 vzniká len za náhradu, je potrebné, aby vychádzal z čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd a v kontexte s tým aj s právnou úpravou obsiahnutou v pôvodnom ustanovení § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka. Najvyšší súd už skôr uzavrel, že pri nedostatku právnej úpravy možno náhradu za vzniknuté bremeno odvodiť zo všeobecne uznávaných princípov, príkazom na ochranu základných práv a slobôd, teda aj zo základného práva vlastníť a užívať majetok (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/89/2008). I v prípade zriadenia vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. je primeraná náhrada namieste. Všeobecné súdy vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti plne rešpektujú, že vlastníkom pod stavbami patriacimi obci alebo vyššiemu územnému celku patrí primeraná náhrada podľa všeobecných zásad upravujúcich inštitút vecného bremena determinovaná proporcionalitou a vyvažovaním hodnoty vlastníckeho práva a hodnoty verejného záujmu (rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co/134/2012, uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 19Co/198/2014, uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4MCdo 2/2014).

6. Ak judikatúra najvyššieho súdu akceptovaná ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. Ak tieto legálne (zákonné) vecné bremená majú všetky jednotiace znaky, t.j. ide o obmedzenia vlastníckeho práva založené verejnoprávnymi normami kogentného charakteru s významným prvkom súkromnoprávnym, okruh oprávnených subjektov je vymedzený druhovo a nezapisujú sa do katastra nehnuteľností, vyjadrené v zhodnej právnej úprave, nemôže byť tomu inak ani v súvislosti s finančnou náhradou za obmedzenie vlastníckeho práva. Pre opačný právny názor niet žiadnych presvedčivých argumentov. K tomu súd poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/49/2014, ktorého závery o tom, že finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová, považoval za ústavne udržateľný aj ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 227/2012. Ani nález ústavného súdu PL. ÚS 42/2015 neovplyvnil vyššie ustálený právny názor. Názor o možnosti priznávania náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva opakovane za určitý časový úsek až do usporiadania vlastníckych vzťahov spôsobom predpokladaným v § 2 a v § 3 zák. č. 66/2009 Z.z. vyvracia uznesenie NS SR sp. zn. 8Cdo/17/2019. V tejto súvislosti súd poukázal aj na najnovšie rozhodnutie NS SR sp. zn. 1Cdo/99/2019, ktoré si uvedenú argumentáciu osvojilo a z nej aj vychádzalo.

7. Súd po odcitovaní § 100 ods. 1, ods. 2 a tiež § 101 OZ v súvislosti so žalovaným vznesenou námietkou premlčania, túto posúdil ako dôvodnú, keďže mal za to, že finančná náhrada za vznik vecného bremena je jednorazová, nemá charakter opakujúceho sa plnenia. Opačný výklad by bol v rozpore so zákonom. Vlastník predmetných pozemkov si mohol uplatniť náhradu za uvedené vecné bremeno, avšak len v zákonom stanovenej lehote, a to do 3 rokov (§ 101 OZ) od nadobudnutia účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z., t.j. od 1.7.2009, kedy nadobudli účinnosť články I. až III. zák. č. 66/2009 Z.z. Žaloba však nesmerovala k zaplateniu odplaty za zriadenie vecného bremena, ale k tomu, že žalovaný je povinný platiť opakujúce sa plnenie za určité obdobie, t.j. od 31.8.2021 do 30.6.2023. Na základe vyššie uvedeného je teda námietka premlčania žalovaného dôvodná, keďže nárok žalobcu na takúto

jednorazovú náhradu sa premlčal v zákonom stanovenej 3-ročnej premlčacej lehote, ktorá uplynula dňa 1.7.2012. Súd teda vzhľadom na vznesenú námietku premlčania nemohol právo žalobcom priznať a žalobu ako nedôvodnú zamietol.

8. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP, keď priznal žalovanému náhradu trov konania v plnej výške. Pre prípadnú aplikáciu § 257 CSP nevzhladol dôvody hodné osobitého zreteľa a ani výnimočnosť sporu.

9. Proti rozsudku podali žalobcovia v zákonnej lehote odvolanie v celom rozsahu z odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b), f) a h) CSP konštatujúc, že predmetnou žalobou sa domáhali vydania odplaty za ďalšie žalované obdobie, nakoľko v súdnom konaní, ktoré prebiehalo na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 13C/89/2019, žiadali vydať odplatu za užívanie ich nehnuteľnosti za obdobie od 28.7.2017 do 28.8.2019, následne žiadali vydať odplatu za užívanie ich nehnuteľnosti na Okresnom súde Banská Bystrica sp. zn. 41Up/156/2020 za obdobie od 29.8.2019 do 29.8.2020, a teda predmetnou žalobou žiadajú vydať odplatu za ďalšie obdobie, na ktoré majú zákonný nárok. Uviedli, že poukazovali a aj stále poukazujú na to, že je nevyhnutné aplikovať § 194, § 228 a § 230, nakoľko zásada právnej istoty je integrálnou súčasťou CSP, je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces a s požiadavkou, aby obdobné situácie boli právne posudzované rovnakým spôsobom, aby na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach sa dala rovnakú odpoveď, pričom právoplatné súdne rozhodnutie zakladá stav právnej istoty a jedným z dôsledkov právoplatnosti súdneho rozhodnutia je, že pre strany rozhodnutie sa stáva zásadne nezmeniteľným a záväzným. Pokiaľ v civilnom sporovom konaní už bola právoplatne vyriešená určitá otázka hmotnoprávneho vzťahu strán, súd v inom konaní, v ktorom tú istú otázku má posúdiť ako prejudiciálnu, je viazaný jej skorším posúdením bez ohľadu na to, či súd v právoplatne skončenom konaní vec (ne)správne právne posúdil so zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia (uznesenie NS SR vo veci 1Cdo/44/2010). Otázka bezdôvodného obohacovania sa žalovaného, ktorý pozemky v podielovom spoluvlastníctve žalobcu, ktoré sú predmetom tohto konania pred súdom, na úkor žalobcu bezodplatne užívať, medzi stranami bola riešená a v prospech žalobcu právoplatne vyriešená v konaní na bývalom Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 12C/50/2020, ktorá je právoplatná. Takéto závery konštatoval aj Krajský súd v Košiciach vo svojom rozsudku v obdobnej veci pod sp. zn. 9Co/48/2022, na ktoré odkázali. S týmito skutočnosťami sa súd prvej inštancie nevysporiadal a rozhodnutie súdu preto vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Okrem toho poukázal tiež na uznesenia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5Co/1/2023, 6C/44/2023 a 6Co/8/2023, z ktorých záverov vyplýva, že pokiaľ došlo k právoplatným súdnym rozhodnutím k vyriešeniu hmotnoprávneho vzťahu, z ktorého sa nový nárok odvodzuje, je súd v tomto novom občiansko-súdnom konaní viazaný posúdením predbežnej otázky v skoršom súdnom konaní a hovoríme o tzv. prejudicialite. Aj v danom prípade žalobcovia požadujú vydanie odplaty za vecné bremeno za ďalšie žalované obdobie, a teda majú za to, že citované rozhodnutia sú plne aplikovateľné aj na daný prípad, avšak súd takýmto spôsobom nepostupoval a tým porušil princíp právnej istoty. Nemožno preto prehliadať aplikáciu § 194 ods. 1 a 2, § 288 ods. 1 a § 230 CSP na daný prípad v súvislosti s prejudiciálnym účinkom týchto právoplatných rozsudkov súdov vydaných v týchto iných konaniach medzi tými istými sporovými stranami týkajúcich sa sporných pozemkov a súd bol preto povinný rozhodnúť takisto aj v tomto prejednávanom spore, hoci za ďalšie žalované obdobie ako o nároku zo zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie. So zreteľom na uvedené niet dôvodu a v zmysle citovanej ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít dokonca ani nemožno nanovo posudzovať, či k sporným pozemkom v podielovom spoluvlastníctve žalobcov účinnosťou zákona č. 66/2009 Z.z., prípadne (ne)vzniklo právo zodpovedajúce vecnému bremenu, a či žalobcom za toto prípadne patrí opakovaná alebo jednorazová peňažná náhrada. Zo všetkých uvedených dôvodov navrhli napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

10. Žalovaný k odvolaniu uviedol, že so závermi napadnutého rozsudku súhlasí, považuje ich v celom rozsahu za správne, súladné s aktuálnou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, teda Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR, na ktorú súd tiež poukazoval a na ktorú napokon poukazoval aj žalovaný. Súd sa dostatočne vysporiadal s otázkou, prečo nemá byť žalobcom s ohľadom na aktuálnu rozhodovaciu prax priznaná opakovaná náhrada za zákonom zriadené vecné bremeno a žalobcovia opakovane uvádzajú v odvolaní tie isté námietky, s ktorými sa súd už dostatočne vysporiadal v odôvodnení rozsudku. Okrem iného vysvetlil potrebu aplikácie princípu právnej istoty tak, ako je zakotvený v článku 2 ods. 2 CSP, na ktorý sa odvolával aj žalovaný. K tvrdenému porušeniu práva

žalobcov na spravodlivý proces, k princípu právnej istoty a rozhodovaniu v súlade s rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu SR dal do pozornosti uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 621/2023, v rámci ktorého ústavný súd uviedol: Vo vzťahu k namietanému porušeniu princípu právnej istoty je nutné uviesť, že vzhľadom na niektoré rozhodnutia nižších súdov, ktoré priznávali opakované plnenie z vecného bremena, k čomu sa pôvodne prikláňal aj krajský súd, aj vo veci sťažovateľov existovala možnosť, že im bude priznaná táto forma náhrady. Krajský súd však práve v súlade s princípom právnej istoty nasledoval judikatúru najvyššieho súdu o jej jednorazovej povahe, keďže je to práve najvyšší súd, ktorý má úlohu zjednocovať rozdielnu judikatúru nižších súdov. Z uvedených dôvodov navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť.

11. Žalobcovia v odvolacej replike nesúhlasili s vyjadrením žalovaného k odvolaniu, a to z toho dôvodu, že otázka bezdôvodného obohatenia sa žalovaného na úkor žalobcov bola už vyriešená na bývalom Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 13C/89/2019 a tiež za ďalšie obdobie v konaní vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica sp. zn. 41Up/156/2020. Zotrvali preto na svojej odvolacej námietke, že uvedená vec je už právoplatná a medzi stranami záväzná, a teda došlo k vyriešeniu prejudiciálneho vzťahu, a to tak, že bezodplatným užívaním pozemku žalobcov žalovaným dochádza k jeho bezdôvodnému obohateniu sa na úkor žalobcov. V súvislosti s poukazom na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 621/2023 uviedli, že predmetné uznesenie nie je aplikovateľné na danú situáciu, pretože predmetným uznesením sa neriešila otázka prejudiciality.

12. Ďalšie vyjadrenia v odvolacom konaní podané neboli.

13. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalobcov ako podané včas oprávnenými osobami proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle § 385 ods. 1 CSP a contrario v rozsahu vyplývajúcom z § 379 a § 380 CSP a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov a dospel k záveru, že odvolaniu nie je možné vyhovieť.

14. Odvolatelia uplatnili odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. b), f), h) CSP (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces; súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci).

15. Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP je naplnený vtedy, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Tieto je potrebné vykladať eurokonformne s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá predpokladá, že v tomto prípade ide o porušenie procesných práv. Ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princípu právnej istoty. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít a ak takejto ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

16. Odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f) CSP je v súdnej praxi vykladaný tak, že musí ísť o také skutkové zistenia, na základe ktorých súd prvej inštancie vec posúdil po právnej stránke a ktoré nemajú v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní. Skutkové zistenia nezodpovedajú vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s ust. § 191 CSP, a to vzhľadom na to, že súd vzal do úvahy len skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo z prednesov strán nevyplývali, ani inak nevyšli počas konania najavo alebo opomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli počas konania najavo.

17. K odvolaciemu dôvodu v zmysle ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP odvolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením je omyl súdu pri aplikácii práva na správne zistený skutkový stav. O omyl v aplikácii práva ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal použiť alebo ak použil sice správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval na daný prípad.

18. Odvolateľmi uplatnené odvolacie dôvody neboli naplnené.

19. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, konštatuje správnosť jeho dôvodov a na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia a k odvolacím námietkam žalobcov dopĺňa nasledovné.

20. Predmetom konania je zaplatenie peňažnej pohľadávky, ktorú si žalobcovia uplatnili voči žalovanému na základe toho, že žalovaný v rozhodnom období užíval bezdôvodne pozemky v podielovom spoluvlastníctve žalobcov, na ktorých sa nachádza Športové ihrisko s tribúnou C. L. K., ktorého vlastníkom je žalovaný.

21. Súd rozhodol o predmetnom nároku zamietavým spôsobom, vychádzajúc pritom zo záveru o tom, že k pozemkom, ktoré sú v podielovom spoluvlastníctve žalobcov, vzniklo zo zákona č. 66/2009 Z.z. vecné bremeno v prospech žalovaného, ktoré mu zakladá právny titul k užívaniu a v tej súvislosti tiež záver o tom, že žalobcom patrí jednorazová náhrada. S prihliadnutím na žalovaným vznesenú námietku premlčania súd právo žalobcom na jednorazovú náhradu zo zákona zriadeného vecného bremena priznať nemohol, pretože v prejednávanej veci ide o uplatnený nárok na opakujúce sa plnenie za obdobie od 31.8.2021 do 30.6.2023, t.j. nárok premlčaný v zákonom stanovenej 3-ročnej premlčacej lehote, ktorá uplynula dňa 1.7.2012 (keďže začala plynúť od nadobudnutia účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z., t.j. od 1.7.2009).

22. Ako vyplýva z podaného odvolania voči tomuto rozsudku, žalobcovia podstatu odvolania založili na argumentácii založenej na tom, že predmetnou žalobou žiadajú vydať odplatu za ďalšie obdobie, na ktorú majú zákonný nárok, a preto pokiaľ v označených súdnych konaniach žiadali vydať odplatu za užívanie predmetných nehnuteľností za predchádzajúce obdobia, ktoré sú právoplatné, ide o prejudiciálne vyriešenie vzťah, z ktorého bol povinný súd vychádzať, čo ale súd prvej inštancie neučinil.

23. V prípade, že v súdnom konaní je splnená podmienka totožnosti sporových strán a totožnosti skutkových okolností a právnej kvalifikácie uplatneného nároku, potom ohľadne iného nároku zásadne platí, že ak v skončenom konaní strán sporu došlo právoplatným súdnym rozhodnutím k vyriešeniu hmotnoprávneho vzťahu, z ktorého sa aj tento nový nárok (odlišný napríklad rozhodným obdobím) odvodzuje, je súd v tomto ďalšom (novom) občianskom súdnom konaní daným vyriešením v skoršom súdnom konaní viazaný posúdením predbežnej otázky.

24. Hovoríme o tzv. prejudicialite, ktorou sa Najvyšší súd SR už zaoberal a ku ktorej zaujal nasledovné stanovisko.

25. Pokiaľ už bola v občianskoprávnom konaní právoplatne vyriešená určitá otázka hmotnoprávneho vzťahu účastníkov, je súd v inom konaní, v ktorom má tú istú otázku posúdiť ako prejudiciálnu, viazaný jej skorším posúdením (uznesenie NS SR sp.zn. 1Cdo/44/2010, R 40/2013).

26. Prejudiciálna otázka je taká, ktorá sama predmetom konania nie je, avšak na jej vyriešenie je závislé rozhodnutie, ktoré má súd prijať. Prejudicialita takto vyjadruje aj skutočnosť, že v konaní o určitej veci sa poskytuje relatívne samostatná otázka, ktorá bola predmetom právoplatne skončeného konania a má pre terajšie konanie určujúci význam. Subjektívne vymedzenie záväznosti rozhodnutia o prejudiciálnej otázke je také, že súd v novom konaní musí rešpektovať prejudiciálny účinok právoplatného rozhodnutia u tých istých účastníkov (sp. zn. 1Cdo/133/2009).

27. Súd má povinnosť pri svojom rozhodovaní o veci neodchýliť sa od právoplatného rozsudku, ktorým sa vyriešila v inom občianskom súdnom konaní ako vec samá príslušná predbežná otázka. Uvedený prejudiciálny účinok právoplatnosti skoršieho rozsudku v novom (ďalšom) občianskom súdnom konaní (s neidentickým predmetom konania, t.j. bez existencie prekážky rei iudicatae) môže preto viesť k výsledku, že žalobca bude neúspešný (sp. zn. 2Cdo/13/2021).

28. Vo veci sp. zn. 5Cdo/13/2020 bola predmetom konania žaloba o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam na tom skutkovom základe, že kúpna zmluva, ktorou nehnuteľnosti nadobudol žalovaný a ktorej vklad do katastra nehnuteľností bol povolený, je neplatná. Žaloba bola zamietnutá z dôvodu,

že vlastnícke právo žalobcu už bolo ako prejudiciálna otázka riešená v konaniach o plnenie z titulu bezdôvodného obohatenia užívania dotknutej nehnuteľnosti právnym predchodcom žalobcu vedených na okresnom súde pod sp.zn. 4C/220/2007 a 5C/270/2007. Dovolací súd dospel k záveru, že súdy v základnom konaní postupovali správne, keď v dôsledku prejudiciálneho vyriešenia otázky vlastníctva nehnuteľností v dvoch predošlých právoplatne skončených konaniach o plnenie, žalobu o určenie vlastníckeho práva zamietli. Rozhodujúce je, že hmotnoprávna otázka vlastníctva nehnuteľností, esenciálna pre posúdenie dôvodnosti uplatneného nároku na finančné plnenie, bola v predošlých konaniach, hoci len ako prejudiciálna, právoplatne vyriešená a nie je podstatné, či bola zodpovedaná správne alebo nie. Žalobcovi (ktorý v dovolaní pripúšťa istý druh svojej minulej pasivity) v týchto konaniach v pozícii žalovaného nič nebránilo uplatniť a preukázať tvrdené vlastnícke právo. V súčasnosti sa preto medzi tými istými sporovými stranami nesmie vychádzať z iného záveru ohľadom existencie, resp. neexistencie vlastníckeho práva, než ako o tomto ich právnom vzťahu už bolo právoplatne rozhodnuté. Iný záver by podľa dovolacieho súdu napriek tomu, že vlastníctvo nehnuteľností bolo vyriešené len prejudiciálne, znamenal ústavne neudržateľné narušenie princípu právnej istoty, pretože by došlo k neakceptovateľnému a nezdôvodniteľnému zásahu do stability právneho vzťahu a Ústavou SR chráneného vlastníckeho práva.

29. Otázkou prejudiciálneho účinku právoplatného rozhodnutia sa zaoberala nielen judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ale aj judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. II. ÚS 349/09 rozhodol o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zdôrazniac, že vzhľadom na zásadu prejudiciality vyplývajúcu z ustanovenia § 135 ods. 2 O.s.p., ako aj na zásadu viazanosti súdu právoplatnými rozhodnutiami vydanými v inom konaní podľa § 159 ods. 2 O.s.p., všeobecný súd nemá možnosť výberu v otázke, či bude rešpektovať právoplatné rozhodnutie vydané v inom konaní, ktoré rieši otázku javiacu sa prejudiciálnou v súvislosti s riešením daného prípadu. Keďže súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov, nie je rozhodujúce, či súd v právoplatne skončenom konaní vec správne alebo nesprávne právne posúdil. So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia nesmie byť táto otázka položená a akékoľvek jej „nové“ právne posudzovanie v inom (ďalšom) konaní tých istých účastníkov je neprípustné. Pokiaľ súd spomenutý prejudiciálny účinok ignoruje (nevezme za základ pre svoje rozhodnutie prejudikovaný hmotnoprávny vzťah a rozhodne v rozpore s prejudikovaným hmotnoprávnym vzťahom), nerešpektuje záväzné súdne rozhodnutie a koná v rozpore s ústavou. Zásada právnej istoty je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Popretie prejudiciálnej záväznosti právoplatného súdneho rozhodnutia znamená zásah do stability práva a právnych vzťahov, ako aj do riadneho výkonu spravodlivosti.

30. K uvedenej problematike sa Ústavný súd SR vyjadril aj v náleze sp.zn. I. ÚS 171/2021, kde poukázal na to, že „so subjektívnou záväznosťou rozsudku úzko súvisí otázka tzv. prejudiciálneho účinku súdneho rozhodnutia vyjadrená v § 193 a § 194 CSP, v zmysle ktorej musí súd v novom konaní rešpektovať prejudiciálny účinok právoplatného rozhodnutia u tých istých účastníkov (totožnosť účastníkov nie je dotknutá rozdielnosťou ich procesného postavenia v oboch konaniach). Na iné osoby než účastníkov konania, v ktorom bolo rozhodnuté o prejudiciálnej otázke, resp. ich právnych nástupcov sa účinky právoplatného rozsudku môžu vzťahovať len v tých prípadoch, keď tak stanoví zákon (napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo 133/2019). Prejudicialita súdneho rozhodnutia znamená, že súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov, preto nie je rozhodujúce, či súd v právoplatne skončenom konaní vec správne alebo nesprávne právne posúdil. So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia nesmie byť táto otázka položená a akékoľvek jej „nové“ právne posudzovanie v inom (ďalšom) konaní tých istých účastníkov je neprípustné. Iné riešenie by znamenalo, že súd môže porušiť viazanosť uloženú mu zákonom v § 159 ods. 2 OSP (v súčasnosti § 228 CSP, pozn.). Pokiaľ súd spomenutý prejudiciálny účinok ignoruje (nevezme za základ pre svoje rozhodnutie prejudikovaný hmotnoprávny vzťah a rozhodne v rozpore s prejudikovaným hmotnoprávnym vzťahom), nerešpektuje záväzné súdne rozhodnutie a koná v rozpore s ústavou, v zmysle ktorej môžu štátne orgány konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 2 ústavy). Zásada právnej istoty je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Popretie prejudiciálnej záväznosti právoplatného súdneho rozhodnutia znamená zásah do stability práva a právnych vzťahov, ako aj do riadneho výkonu spravodlivosti (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 44/2010).“

31. Na to, aby sa súd vôbec zaoberal otázkou prejudiciality, musí byť naplnený jej základný predpoklad, ktorým je existencia právoplatného rozhodnutia (v konkrétnom súdnom konaní), ktoré predstavuje rozhodnutie o prejudiciálnej otázke.

32. Pokiaľ išlo o podané odvolanie, odvolatelia uviedli, že sa predmetnou žalobou domáhali vydania odplaty za ďalšie žalované obdobie, nakoľko v súdnom konaní, ktoré prebiehalo na Okresnom súde Košice II pod sp.zn. 13C/89/2019 (resp. na Okresnom súde Banská Bystrica sp.zn. 4Up/1111/2019), žalobcovia žiadali vydať odplatu za užívanie ich nehnuteľnosti za obdobie od 28.7.2017 do 28.8.2019, následne žiadali vydať odplatu za užívanie ich nehnuteľnosti na Okresnom súde Banská Bystrica sp.zn. 41Up/156/2020 za obdobie od 29.8.2019 do 29.8.2020 a okrem toho uviedli tiež, že v prospech žalobcu bola právoplatne vyriešená otázka bezdôvodného obohacovania sa žalovaného v konaní vedenom na bývalom Okresnom súde Košice II pod sp.zn. 12C/50/2020, ktorá je právoplatná a medzi stranami záväzná, čím bol takto prejudiciálne vyriešený vzťah, že bezodplatným užívaním pozemku žalobcov žalovaným dochádza k jeho bezdôvodnému obohacovaniu sa na úkor žalobcu, ktorá nemôže byť medzi identickými stranami vyriešená inak a z existencie ktorých vyplýva otázka podstatná pre správne rozhodnutie súdu v predmetnej veci, z ktorej súd mal aj vychádzať.

33. Ako súčasne vyplýva z podaného odvolania, odvolatelia súčasťou podaného odvolania ani neskôr v priebehu odvolacieho konania meritórne rozhodnutia z označených súdnych konaní nepredložili.

34. Pokiaľ ide o samotné konanie vedené na súde prvej inštancie, žalobcovia v žalobe v súvislosti s uplatneným nárokom za predchádzajúce obdobie označili konanie vedené na Okresnom súde Košice II pod sp.zn. 13C/89/2019 (resp. na Okresnom súde Banská Bystrica sp.zn. 4Up/1111/2019) a na Okresnom súde Banská Bystrica sp.zn. 41Up/156/2020, súčasne bez toho, aby v priebehu konania meritórne rozhodnutia z označených súdnych konaní učinili súčasťou súdneho spisu.

35. K týmto označeným konaniam odvolací súd uvádza, že odvolaciemu súdu sa nepodarilo dohľadať súdne konanie bývalého Okresného súdu Košice II sp.zn. 13C/89/2019, ktoré podľa odvolateľov sa malo týkať identických strán sporu; medzi identickými stranami na bývalom Okresnom súde Košice II bolo vedené súdne konanie pod sp.zn. 13C/80/2019, ktoré v dôsledku podaného späťvzatia bolo právoplatne zastavené (súdne konanie sa týkalo konania pôvodne vedeného na Okresnom súde v Banskej Bystrici pod sp.zn. 4Up/1111/2019). Povaha rozhodnutia v tomto prípade vylučuje, aby išlo o prípad prejudiciality. Pokiaľ išlo o odvolateľmi označené súdne konanie vedené na bývalom Okresnom súde Košice II pod sp.zn. 12C/50/2020, odvolací súd lustráciou zistil, že v predmetnom konaní vystupoval žalobca odlišný od žalobcov a aj ohľadne tohto súdneho konania vec skončila zastavením konania. Súdne konanie vedené na Okresnom súde v Banskej Bystrici sp.zn. 41Up/156/2020 sa odvolaciemu súdu dohľadať nepodarilo, teda nie je zjavné, medzi akými stranami sporu bolo vedené a ohľadne akého predmetu konania a s akým výsledkom (ani v prípade vydania platobného rozkazu by podľa odvolacieho súdu nešlo o prípad prejudiciality).

36. Neexistencia právoplatného súdneho rozhodnutia, ktoré podľa odvolateľov predstavuje tzv. prejudicialitu k predmetnému konaniu, potom vedie odvolací súd k záveru o tom, že odvolatelia nedôvodne namietali, že súd porušil princíp právnej istoty a že rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Uvedené obdobie platí vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces, ktorý odvolatelia spojili s pochybením súdu v tom, že sa nevysporiadal s ich argumentáciou o tom, že nároky žalobcov na odplatu za užívanie ich nehnuteľností, ktoré si uplatňujú za ďalšie obdobie, už boli prejudiciálne v prospech žalobcov vyriešené.

37. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov je rozhodnutie súdu vrátane jeho výroku o trovách konania ako závislého výroku vecne správne, preto ho odvolací súd podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

38. Žalobcovia boli v odvolacom konaní neúspešní a úspešnému žalovanému žiadne preukázateľné trovy odvolacieho konania nevznikli, preto odvolací súd stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (§ 255 ods. 1 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP).

39. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1, 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1, 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).